

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny–Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: sędzia Hanna Bartkowiak

2 Protokolant: apl. radc. Łukasz Jóźwiak

4przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Michała Wyszyńskiego

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2020 r.

sprawy **J. S.**

oskarżonego z art. 270 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

5od wyroku Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 17 marca 2020 r., sygn. akt II K 327/19

1. Zmienia zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że obniża wymierzoną oskarżonemu karę do 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności.
2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.
3. Zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze w kwocie 20 zł i wymierza mu opłatę za obie instancje w kwocie 120 zł.

Hanna Bartkowiak

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 589/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Pile z dnia 17 marca 2020 r., sygn. akt II K 327/19

o.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

o.11.3. Granice zaskarżenia

o.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

o.11.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
1.	J. S.	Fakt: Wątpliwe autorstwo podpisu zamieszczonego w pozycji (...) na umowie sprzedaży samochodu datowanej na 20.11.2012 r.	Ekspertyza z zakresu badań porównawczych pisma ręcznego sporządzona przez Kancelarię Grafologiczną A. S.	416-425

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów	
---	--

<i>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
1.	Ekspertyza z zakresu badań porównawczych pisma ręcznego sporządzona przez Kancelarię Grafologiczną A. S.	Dokument nie dostarczył żadnych podstaw do podważenia wartości dowodowej opinii biegłej z zakresu klasycznych badań dokumentów powołanej w tej sprawie przez organy procesowe. Grafolog powołany przez stronę obrony pracował wyłącznie na swoim materiale porównawczym, zebrany już po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy w Pile, zresztą niedostępnym dla Sądu bo nie załączonym do apelacji. W związku z tym wnioski końcowe tego opracowania (niekategorycznie negatywne – podpis (...) prawdopodobnie nie został nakreślony przez J. S.) nie miały znaczenia dla ustaleń faktycznych przedmiotowej sprawy i nie wywołały potrzeby przeprowadzenia nowej ekspertyzy grafologicznej

STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	Obraza przepisów postępowania, tj. art. 7 kpk, art. 5 kpk, art. 92 kpk poprzez niepełne, niezgodne z regulami, zasadami swobodnej oceny dowodów i nieuwzględniające zasad prawidłowego rozumowania oraz wiedzy i doświadczenia	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

	<p>życiowego dokonanie oceny zeznań świadka W. C., skutkujące uznaniem tych zeznań za wiarygodne i w konsekwencji uznanie ich za główną podstawę ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie.</p>
<p>Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>	
<p>Sąd odwoławczy stwierdził, iż przeprowadzona przez Sąd Rejonowy ocena dowodów była prawidłowa i uwzględniała w odpowiednim stopniu dyrektywy z art. 7 kpk, a więc zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego. Trzeba podkreślić, iż Sąd I instancji w treści uzasadnienia zaskarżonego rozstrzygnięcia wyraźnie wymienił wszystkie dowody, którym przyznał przymiot wiarygodności, a także wyodrębnił te, które na przypisanie takiej cechy nie zasługiwały. Nie zabrakło też w uzasadnieniu wskazania powodów, które wpłynęły na takie a nie inne ukształtowanie oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, choć były one dość skąpe i wymagały dopełnienia przez organ II instancji. Ostatecznie Sąd odwoławczy po wnikliwym zapoznaniu się z aktami sprawy nie dostrzegł powodów, które przemawiałyby za tym, że są podstawy by podważać słusność przyjętej w zaskarżonym wyroku oceny materiału dowodowego.</p> <p>Konieczne jest jeszcze zwrócenie uwagi na fakt, że obrońca J. S. podważając słusność oceny dowodów nie powołał konkretnych zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy czy doświadczenia życiowego, które miałyby zostać</p>	

naruszone przez Sąd Rejonowy przy wykonywaniu tej czynności. Apelujący uchybienia w tej kwestii łączy de facto jedynie z tym, że okoliczności wynikające z dowodów, którym Sąd Rejonowy przyznał przymiot wiarygodności były odmienne aniżeli to co podawał w swoich wyjaśnieniach podsądny. obrońca konstruuje w taki sposób ten zarzut zdaje się zapominać, iż podnoszenie zarzutu opartego jedynie na odmiennej ocenie dowodów dokonanej przez skarżącego, bez wskazania błędów natury faktycznej, logicznej, usterek w rozumowaniu, oparcia się na nieujawnionym materiale dowodowym albo oparcia się tylko na części materiału dowodowego, nie może prowadzić do podważenia wyroku Sądu I instancji. We wniesionej w niniejszej sprawie apelacji skarżący tak właśnie czynił, skoro przedstawił jedynie własną, odmienną od dokonanej przez Sąd I instancji ocenę dowodów i to jeszcze taką, która nie respektowała wymogu uwzględnienia całokształtu ujawnionych w sprawie okoliczności. Ten przewidziany w art. 410 kpk obowiązek dotyczy nie tylko sądu przy rozstrzyganiu konkretnej sprawy, ale także powinien być przestrzegany w środkach odwoławczych przez skarżących. Bez tego zawarte tam rozważania zawsze będą oceniane jako nieuprawnione, a więc i dowolne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt II KK 135/19, opubl. Legalis nr 1922670).

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że działania podejmowane przez obronę w celu podważenia oceny dowodu z zeznań W. C. okazały się nieskuteczne. Sąd Rejonowy, wbrew stanowisku

apelującego, dostrzegł niespójności i sprzeczności zachodzące w zeznaniach tego świadka i wziął je pod uwagę dokonując oceny wiarygodności tego dowodu osobowego. Sąd Okręgowy w całości zgadza się z Sądem I instancji, że na przypisanie przymiotu wiarygodności zasługiwały przede wszystkim zeznania W. C. złożone w toku postępowania przygotowawczego, gdyż były one spontaniczne, szczegółowe i zgodne z pozostałym zasługującym na uwzględnienie materiałem dowodowym, w szczególności opiniami biegłych z zakresu badań dokumentów. Natomiast składając zeznania bezpośrednio przed Sądem Rejonowym, W. C. jako kuzyn oskarżonego, robił wszystko by nie zaszkodzić swemu członkowi rodziny, w tym celu próbował wycofać się z poprzednich a niekorzystnych dla oskarżonego wskazań. Jednak czynił to w sposób wybitnie niespójny, opisując różnie w trakcie jednego przesłuchania możliwe okoliczności podrobienia podpisu na umowie kupna sprzedaży samochodu. Dlatego racjonalnym było odmówienie cechy wiarygodności tej części zeznań W. C., jakie złożył na rozprawie w dniu 10 października 2019 r. Świadek ten starał się skierować podejrzenia o podrobienie podpisu na umowie sprzedaży samochodu osobowego marki V. (...) z dnia 20 listopada 2012 r. na swojego syna Z. C.. Co warte zauważenia, nie było to jednak katarygoryczne wskazanie, gdyż świadek dopuszczał nawet, że ewentualnie sam może odpowiadać za owo sfalszowanie umowy. Sąd Rejonowy bardzo słusznie z dużą dozą ostrożności podszedł jednak do tych rozchwianych stwierdzeń. Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługuje, że na

rozprawie świadek W. C., podał wprost: „dzisiaj zmieniłem zeznania, bo ciotka mi mówiła żebym bronił kuzyna”. To sformułowanie świadka logicznie tłumaczy dlaczego to co podawał bezpośrednio przed Sądem Rejonowym tak znacząco odbiegało od treści jego zeznań z postępowania przygotowawczego. Konkluzja z oceny tego dowodu osobowego dokonana przez Sąd I instancji była więc prawidłowa, chociaż w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zabrakło dokładności przy podawaniu powodów takiego wartościowania tego, skądinąd ważnego dowodu obciążającego oskarżonego J. S.. Powyższych wniosków nie podważało zaś skutecznie odmienne stanowisko obrońcy, który podstaw do zdyskredytowania wartości dowodowej zeznań W. C. upatrywał w omówionych już wyżej sprzecznościach. Znamienne jest przy tym, że apelujący fragmentarycznie cytował wypowiedzi świadka, w taki sposób aby zbudować jego obraz jako osoby niewiarygodnej, jednocześnie pomijając te elementy (wskazane wyżej przez Sąd Okręgowy), które pozwalały logicznie wytłumaczyć tak drastyczną zmianę wskazań W. C.. Tak wybiórczo skonstruowany zarzut odwoławczy nie mógł doprowadzić do skutecznego podważenia oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd I instancji. Poza tym jeszcze należy tylko dodać, że również wskazanie świadka o zapłaceniu za samochód kwoty 1 400 zł, kiedy na umowie podana była cena 800 zł nie podważało wiarygodności jego zeznań złożonych w postępowaniu przygotowawczym. Taka praktyka przy sprzedaży samochodów choć jest niezgodna z regulacjami prawa cywilnego odnośnie wymogów

<p>umowy sprzedaży jest niestety dość częstym zjawiskiem w praktyce, stosowanym dla umniejszenia należności publicznoprawnych.</p> <p>W ramach tego zarzutu obrońca wskazał również na naruszenie przepisów art. 5 kpk oraz art. 92 kpk, jednakże w żaden sposób nie wyjaśnił z czym konkretnie wiązałby naruszenie uregulowanych w tych przepisach norm postępowania. Uniemożliwiało to Sądowi odwoławczemu odniesienie się do tej części zarzutu w bardziej konkretny sposób.</p>		
Wniosek		
Zmiana zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego jemu czynu.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Brak podstaw do uwzględnienia takiego wniosku z uwagi na całkowitą niezasadność omówionego zarzutu. Przeprowadzona przez Sąd Rejonowy ocena dowodowa zeznań świadka W. C. okazała się prawidłowa i odpowiednio uwzględniała dyrektywy z art. 7 kpk. Nie było więc powodów by w toku postępowania odwoławczego ingerować w treść zaskarżonego orzeczenia.		
Lp.	Zarzut	
3.2.	Obraza przepisów postępowania, tj. art. 7 kpk, art. 5 kpk, art. 92	# zasadny

	<p>kpk w zw. z art. 2 § 1 pkt 1 kpk poprzez niepełne, niezgodne z regułami, zasadami swobodnej oceny dowodów i nieuwzględniające zasad prawidłowego rozumowania oraz wiedzy i doświadczenia życiowego dokonanie oceny dowodu w postaci opinii biegłej grafolog (opinia główna z dnia 10 grudnia 2018 r., k. 193-207, opinia uzupełniającej z dnia 31 grudnia 2018 r., k. 220-229, pismo biegłej z dnia 4 grudnia 2019 r., k. 377-384) poprzez uznanie opinii za jasną i pełną, w sytuacji gdy:</p> <p>a) biegła sama wskazała, że zaniechała analizy nacisku środka pisarskiego w grafizmie,</p> <p>b) biegła w sposób niedostateczny wyjaśniła w jaki sposób wyodrębniła materiał porównawczy wykorzystany w analizie,</p> <p>c) oskarżony jeszcze przed wydaniem opinii w sprawie podnosił, że materiał porównawczy został pobrany w niewłaściwy sposób.</p>	<p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Nie zostały potwierdzone w toku postępowania odwoławczego twierdzenia obrońcy w zakresie błędnej oceny przydatności dla ustalenia stanu faktycznego badanej sprawy dowodu z opinii biegłej E. S.. Apelujący wszelkimi sposobami dążył do zdyskredytowania wartości wniosków końcowych biegłej albowiem dowód ten w połączeniu z tą częścią zeznań świadka W. C., która została uznana za wiarygodną, stanowiły podstawę przypisania J. S. odpowiedzialności		

karnej za przestępstwo z art. 270 § 1 kk. Wszystkie te zabiegi ze strony obrońcy nie przyniosły jednak oczekiwanego przez niego rezultatu, gdyż Sąd odwoławczy tak jak Sąd Rejonowy stwierdził, że opinie wydane przez biegłą E. S. (opinia główna, opinie uzupełniające z dnia 31 grudnia 2018 r. i 4 grudnia 2019 r.) były fachowe, jasne i nie zawierały wewnętrznych sprzeczności. Rzetelność opinii z zakresu badania dokumentów, uwzględniając obszerność i szczegółowość pracy biegłej E. S. nie budziła zastrzeżeń Sądów obu instancji.

Negatywnego wpływu na wartość dowodową tejże opinii nie miało to co zarzucała obrona, tj., że biegła zaniechała analizy nacisku środka pisarskiego w grafizmie. Jak wyjaśniła E. S. w opracowaniu z dnia 4 grudnia 2019 r., które uzupełniało jej ekspertyzę, podpis o brzmieniu (...) w umowie sprzedaży z dnia 20 listopada 2012 r. nie kwalifikował się do tzw. „podpisów trudnych” bo nie posiadał skomplikowanej budowy i został sporządzony w sposób czytelny. Istotne jest, że stwierdzone przez biegłą w opinii głównej i opinii uzupełniającej zgodności były wystarczające do wydania kategorycznie pozytywnej opinii. Biegła wyjaśniła w sposób zrozumiały, że badanie naciskowości środka pisarskiego na podłoże przeprowadza się głównie w badaniach paraf, gdzie cechy naciskowości mają swoje uzasadnienie. Nie było więc obiektywnej potrzeby by biegła musiała badać dodatkowo tę okoliczność skoro wskazała inne istotne, zgodne cechy nawykowe dla dowodowego podpisu i wzorów porównawczych, które posiadały wysoki stopień trudności do

naśladownictwa czy autodeformacji. Wybór metod badawczych należy przy tym do biegłego, gdyż to on a nie strona ustala jakie techniki czy metody są potrzebne do wydania opinii (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 czerwca 2006 r., II AKZw 403/06, KZS 2006/7-8/105, Prok.i Pr.-wkl. 2007/1/29).

Wbrew wskazaniom apelacji co do mankamentów przy pobieraniu materiału porównawczego, analiza wydanej opinii (głównej i uzupełniających) prowadzi do wniosku, że w każdej z nich biegła wyraźnie wskazywała jaki materiał porównawczy był przez nią wykorzystywany. Znamienne jest przy tym, że opracowując opinie bazowała na całym materiale porównawczym więc nie było konieczności wyjaśniania co do sposobu wyodrębnienia materiału porównawczego. Ponadto, nie stwierdzono powodów aby umniejszać walory badawcze pobranego od oskarżonego materiału porównawczego. Próbkę pisma pobierał funkcjonariusz Policji, a ich rodzaj i ilość były dostosowane do zaplanowanych czynności grafologicznych i dowodowego materiału. Skoro fałszerstwo materialne będące przedmiotem tej sprawy dotyczyło jednego podpisu, nie było potrzeby pobierania od oskarżonego bardzo obszernych zapisów tekstowych, jak to miało miejsce przy wydawaniu pierwotnej opinii w sprawie przez biegłego M. N. z Laboratorium Kryminalistycznego KWP w P., obejmującej treść dwóch umów sprzedaży samochodu. Poza tym, to biegła sądowa E. S. zaleciła wzbogacenie materiałów porównawczych ale o bezwzględnie realizację rękopiśmienne, co

ostatecznie doprowadziło do wydania opinii kategorycznej, pozytywnej. Wreszcie jeszcze wspomnieć trzeba, że po pierwsze spóźnione, a po drugie nieuzasadnione były krytyczne uwagi apelującego odnośnie jakości pobranego od oskarżonego J. S. materiału porównawczego. Obrona (oskarżony i jego obrońca) w toku rozpoznania sprawy przed Sądem I instancji nie zgłaszała bowiem zastrzeżeń w tym zakresie, choć nie było ku temu żadnych przeszkód by kwestionowany fakt zgłosić już wówczas. Oznacza to, że w postępowaniu apelacyjnym brak jest skutecznej możliwości podnoszenia związanych z tym zarzutów, gdyż zachodzi prekluzja dowodowa z art. 427 § 3 kpk. Ponadto, w apelacji nie rozwinięto i nie wyjaśniono na czym miałyby polegać „niewłaściwe pobranie” materiału porównawczego, o którym wspomniał oskarżony do protokołu, będąc zapoznawany z materiałami dochodzenia (k. 253) i dlatego Sąd Okręgowy miał dość utrudnioną analizę tego elementu apelacji. Sąd II instancji nie stwierdził jednak by oskarżony przed wydaniem opinii grafologicznej przez biegłą E. S. podnosił, że materiał porównawczy został pobrany w sposób nieprawidłowy (brak uwag w protokole pobrania materiału porównawczego - k. 189). Po raz pierwszy oskarżony wskazał na swoje wątpliwości co do prawidłowości pobrania materiału porównawczego dopiero w protokole zaznajomienia się z materiałami dochodzenia podnosząc, że materiał porównawczy był pobierany w niewłaściwych warunkach. Kluczowe jest jednak, że sama biegła E. S. zaznajamiając się z materiałem porównawczym pobranym od J.

S. nie miała żadnych uwag do sposobu pobrania prób pisma i warunków w jakich zostały one złożone. Biegła zaś w próbach pisma znalazła takie mankamenty, które mogły świadczyć o próbie maskowania grafizmu przez wykonawcę, co ostatecznie nie stanowiło przeszkody dla wydania opinii i sformułowania wniosków końcowych. Dodać warto, że uzyskany z akt innej sprawy bezwzględny materiał porównawczy próbek pisma podsądnego, tj. bez prób maskowania grafizmu, spowodował uzupełniające opiniowanie przez biegłą, która dała kategorię wskazanie, że wykonawcą podpisu o treści (...) pod umową sprzedaży z dnia 20 listopada 2012 r. był oskarżony J. S..

Niezbędne jest jeszcze w tym miejscu nawiązanie do załączonej do apelacji ekspertyzy z zakresu badań porównawczych pisma ręcznego sporządzonej przez A. S.. Dowód ten został przez Sąd Okręgowy ujawniony w trakcie rozprawy apelacyjnej w dniu 17 września 2020 r. Podkreślić jeszcze raz jednak należy, iż jest on traktowany wyłącznie jako dokument prywatny, a nie opinia biegłego. Po wnikliwym zapoznaniu się z treścią tej ekspertyzy Sąd II instancji stanął na stanowisku, że nie poddawała ona w wątpliwość prawidłowości i trafności wniosków przedstawionych przez powołaną do sprawy biegłą E. S.. Jedną z przyczyn, które o tym zdecydowały było stwierdzenie, że do ekspertyzy posłużył wyłącznie wpływowy materiał porównawczy – próbki pisma pobrane od J. S. przez autorkę tej prywatnej ekspertyzy w maju 2020 r. Dokument ten opierał się więc na zupełnie

innym materiale porównawczym aniżeli ten, który stanowił podstawę opinii biegłej E. S.. Już sama ta okoliczność poddawała w wątpliwość jakąkolwiek przydatność tego dokumentu dla weryfikacji dowodowej przedmiotowej sprawy. Warto też zwrócić uwagę na brak kategoryczności wniosku końcowego ekspertyzy, gdzie podano, że podpis zamieszczony w pozycji (...) na umowie sprzedaży samochodu, datowanej na 20 listopada 2012 r. prawdopodobnie nie został nakreślony przez J. S.. A. S. nie wykluczyła zatem, że oskarżony nie podrobił podpisu na umowie. Natomiast biegła E. S., dzięki uzyskanym dodatkowym materiałom porównawczym o charakterze bezwplywowym, w sposób kategoryczny wskazała J. S. jako wykonawcę podpisu o treści (...) pod umową sprzedaży samochodu V. (...). Sąd odwoławczy zwrócił również uwagę, że A. S. została zaangażowana w sprawę już na etapie rozpoznawczym przed Sądem Rejonowym, gdzie w opinii konsultacyjnej z dnia 27 września 2019 r. (k. 343-345) zarzucała biegłej E. S. powoływanie wyłącznie cech zbieżnych, zaś sama w przygotowanej ekspertyzie wskazała jedynie na cechy rozbieżne pomiędzy dowodowym podpisem na umowie a materiałem porównawczym, pomijając cechy zbieżne. Ponadto, co już wcześniej dostrzeżono, opinia prywatna zasadzała się na analizie dobranego wyłącznie przez jej autorkę materiału porównawczego o wpływowym charakterze. Należało przy tym w całej rozciągłości podzielić zapatrywania biegłej E. S. wyrażone w odpowiedzi na zastrzeżenia prywatnego biegłego strony obrony (w piśmie z dnia 4 grudnia

2019 r.), że w każdym procesie badawczym przeprowadzana jest analiza zarówno zgodności, jak i rozbieżności, która skutkuje podjęciem ostatecznej decyzji przez biegłego co do wnioskowania końcowego i wydania opinii. Biegła wyjaśniła także, iż rozbieżności występują w każdym grafizmie i nie zawsze, nawet w przypadku stwierdzenia ich występowania, musi zostać wydana opinia niekategoryczna. Zrozumiałe jest, że w wydawanych opiniach, tworzących ostatecznie spójną całość, biegła skupiła się na wyeksponowaniu cech zbieżnych w pismach, a pominęła rozbieżności, które w jej ocenie nie wpływały w żaden sposób negatywnie na wnioski końcowe opinii. Mając na uwadze wszystkie poczynione rozważania Sąd Okręgowy podzielił stanowisko przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i potwierdził wskazania Sądu Rejonowego, iż wydana przez biegłą E. S. ekspertyza z zakresu klasycznych badań dokumentów spełniała wszystkie wymagania procesowe. Była pełna, jasna, wewnętrznie spójna i fachowa, dlatego zasadnie została przyjęta przez Sąd I instancji za podstawę czynionych ustaleń faktycznych.

Także w ramach tego zarzutu obrońca oskarżonego wskazał na naruszenie przy ocenie dowodu z opinii biegłej przepisów art. 5 kpk oraz art. 92 kpk w zw. z art. 2 § 1 pkt 1 kpk, jednakże i przy tej okazji nie wyjaśnił na czym naruszenia te miałyby dokładnie polegać. Sąd Okręgowy mając więc mocno zawężoną możliwość ustosunkowania się do zarzutów przedstawionych w taki sposób ograniczy się do stwierdzenia, że podstawę

<p>orzeczenia stanowił całokształt okoliczności ujawnionych w sprawie, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia oraz nie zaistniały w badanej sprawie żadne takie nie dające się usunąć wątpliwości, które należałoby rozstrzygnąć na korzyść podsądnego, zgodnie z zasadą in dubio pro reo. Niezbędna jest jeszcze uwaga, że oskarżony J. S. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 kk nie z uwagi na swoją uprzednią karalność za przestępstwa (jak sugerował w apelacji obrońca) ale dlatego, że zgromadzony w tej sprawie wiarygodny materiał dowodowy pozwalał na niebudzące żadnych wątpliwości ustalenie, że swoim zachowaniem wyczerpał on wszystkie ustawowe znamiona tego typu czynu zabronionego, tj. własnoręcznie podrobił podpis sprzedającego na umowie przejścia własności samochodu V. (...) z dnia 20 listopada 2012 r. (fałszerstwo materialne).</p>			
<p>Wniosek</p>			
<p>Zmiana zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego jemu czynu.</p>	<table> <tr> <td data-bbox="580 1317 1026 1536"> <p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p> </td><td data-bbox="1026 1317 1481 1536"></td></tr> </table>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>			
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>			
<p>Brak podstaw do uwzględnienia tego wniosku z uwagi na całkowitą niezasadność omówionego zarzutu. Przeprowadzona przez Sąd Rejonowy ocena dowodów, w tym w szczególności kompleksowa ocena opinii biegłej E. S., była całkowicie prawidłowa i odpowiednio</p>			

<p>uwzględniała dyrektywy z art. 7 kpk. Sąd Rejonowy poddał przy tym pod opiniowanie biegłego grafologa i następnie rozważył, wszystkie kwestie podniesione przez obronę a dotyczące badania autorstwa przedmiotowego sfalszowanego podpisu. W ten sposób ten akt fałszerstwa został wybitnie dogłębnie i szczegółowo zweryfikowany. Nie było zatem powodów by w toku postępowania odwoławczego decydować się na dopuszczenie kolejnego dowodu z opinii biegłego.</p>		
Lp.	Zarzut	
3.3.	<p>Obraza przepisów postępowania, tj. art. 201 kpk w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 i 5 kpk polegająca na oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu badania pisma ręcznego z uwagi na fakt, że opinie biegłej wydane w sprawie są jasne i pełne oraz, że dowód z opinii kolejnego biegłego zmierza do przedłużenia postępowania, podczas gdy w opiniach biegłej wydanych w sprawie istnieją sprzeczności oraz wątpliwości dotyczące prawidłowości pobrania materiału porównawczego stanowiącego podstawę późniejszych wniosków biegłej czy zaniechanie analizy nacisku środka pisarskiego w grafizmie, ponadto prywatna ekspertyza z dnia 15 maja 2020 r. jednoznacznie przeczy wnioskowi wynikającym z opinii biegłej.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>W punkcie 3.2. niniejszego uzasadnienia zostały zawarte</p>		

szczegółowe rozważania odnośnie wartości dowodowej opinii biegłej E. S. z badanej sprawy, w których Sąd Okręgowy odniósł się do całości argumentacji przedstawionej przez obrońcę w tym zakresie. Znamiennym jest, że przeprowadzona kontrola instancyjna nie potwierdziła by opinia tejże biegłej z zakresu badania dokumentów miała takie mankamenty jakie widziałby skarżący, co miałoby stanowić przeszkodę dla jej dowodowego wykorzystania przy wyrokowaniu. Warto tu jeszcze dodać, że opinia grafologiczna E. S. korelowała z pozostałym, wiarygodnym materiałem dowodowym, w tym w szczególności z zeznaniami świadka W. C. głównie z postępowania przygotowawczego. Zgodnie z przepisem art. 201 kpk nową opinię powołuje się jedynie w przypadku kiedy wydana wcześniej opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie. Skoro opinia E. S.(ani główna ani te pisemne uzupełniające) nie miały takich cech to zbędne i bezpodstawne byłoby powoływanie kolejnego biegłego do wydania opinii, dotyczącej tożsamyh okoliczności. Słusznie zatem Sąd Rejonowy przyjął, że taki wniosek dowodowy zmierzał jedynie do przedłużenia postępowania i dlatego oddalił wniosek o powołanie kolejnego biegłego grafologa.

Nie miał także racji obrońca, że prywatna ekspertyza z dnia 15 maja 2020 r. jednoznacznie przeczyła wnioskowi wynikającemu z opinii biegłej E. S.. Przede wszystkim wnioski końcowe zawarte w tym dokumencie prywatnym wcale nie były kategoryczne i ograniczały się do stwierdzenia,

<p>że oskarżony prawdopodobnie nie nakreślił podpisu o treści (...) pod umową sprzedaży. Poza tym cała ta ekspertyza została wykonana na zupełnie innym, nieznanym organom sądowym materiale porównawczym aniżeli ten, który był podstawą opinii biegłej powołanej przez Sąd Rejonowy, co miało istotne znaczenie. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że również wyliczenie dokonane w programie G. w ekspertyzie z dnia 15 maja 2020 r. nie podważało kategoriycznych wniosków opinii biegłej E. S.. Jest to bowiem wyliczenie statystyczne wykonane przez program komputerowy, bazujące na próbkach pisma oskarżonego wykonanych pod tę opinię. Ta próba podważenia specjalistycznej i fachowej wiedzy biegłej z zakresu klasycznych badań dokumentów, którą powołały organy procesowe, również się zatem nie powiodła.</p>			
<p>Wniosek</p>			
<p>Dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu wiarygodności dokumentów, na okoliczność ustalenia, czy podpis (...) widniejący na umowie sprzedaży datowanej na dzień 20 listopada 2012 r. został nakreślony przez oskarżonego.</p>	<table> <tr> <td data-bbox="580 1279 1026 1630"> <p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p> </td><td data-bbox="1026 1279 1481 1630"></td></tr> </table>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>			
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>			
<p>Przeprowadzona kontrola instancyjna nie doprowadziła do uwzględnienia wskazań obrońcy J. S. co do niesłusznego oddalenia przez Sąd Rejonowy wniosku o dopuszczenie dowodu</p>			

z opinii innego biegłego z dziedziny badania pisma ręcznego. Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia nie wykazała by wydana przez biegłą E. S.opinia zawierała wadliwości, które wymagałyby powołania w sprawie kolejnego biegłego. Prawdliwość wniosków już wydanej opinii nie podważała przy tym przedstawiona wraz z apelacją prywatna ekspertyza autorstwa A. S.. Należy podkreślić, że „O powołaniu nowej opinii nie może bowiem decydować wyłącznie niezadowolenie strony z treści uzyskanych dotychczas opinii. Nie może ona również oczekiwać, aby opinia biegłego miała charakter rozstrzygający sprawę, gdyż dokonywanie ustaleń faktycznych i orzekanie o sprawstwie oskarżonego należy do wyłącznej kompetencji sądu.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 października 2012 r., II AKa 220/12, LEX nr 1236410).

Mając na względzie powyższe Sąd odwoławczy jako niezasługujący na uwzględnienie ocenił wnioszek o dopuszczenie w postępowaniu odwoławczym dowodu z opinii innego biegłego.

Lp.	Zarzut	
3.4.	Rażąca niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary 8 miesięcy pozbawienia wolności, w sytuacji gdy stopień społecznej szkodliwości oraz motywacja działania sprawcy wskazują, że kara grzywny wymierzona na podstawie art. 270 § 2a kk, względnie art. 270 § 1 kk ostatecznie zaś kara mieszana uczyni zadość potrzebie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa oraz będzie wystarczająca dla	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

	osiągnięcia celów zapobiegawczych i wychowawczych oskarżonego, w szczególności wobec niewielkiego stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz braku motywacji po stronie oskarżonego.
Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny	
<p>Analiza wszystkich okoliczności badanej sprawy doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku częściowo zgodnego z obrońcą, że wymierzona przez Sąd Rejonowy kara aż 8 miesięcy pozbawienia wolności była karą rażąco niewspółmierną i wymagała ona zmodyfikowania. Znamiennym jest, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zabrakło podania motywacji w takim ukształtowaniu wymiaru kary dla oskarżonego J. S.. Sąd I instancji niestety ograniczył się w tym temacie do wskazania dwóch okoliczności: uprzedniej wielokrotnej karalności oskarżonego za przestępstwa oraz dużego stopnia społecznej szkodliwości czynu. Pierwsza z okoliczności podanych przez Sąd Rejonowy nie budzi żadnych wątpliwości albowiem wynika ona wprost z karty karnej J. S.. Natomiast druga wymagała głębszej analizy aniżeli wzmianka poczyniona w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Należało zatem odwołać się do przepisu art. 115 § 2 kk, zgodnie z którym przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację</p>	

sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Biorąc pod uwagę wszystkie te kwantyfikatory z art. 115 § 2 kk, Sąd odwoławczy uznał, że stopień społecznej szkodliwości czynu podsądnego należało ocenić jako średni, nie aż tak wysoki jak przyjął to Sąd Rejonowy. Głównym przedmiotem ochrony przepisu art. 270 § 1 kk jest wiarygodność dokumentów, a ubocznym pewność obrotu prawnego. Są to więc dobra prawne o istotnym znaczeniu. Z powodu nielegalnego działania podsądnego nie doszło bezpośrednio do wystąpienia szkody i taki bezskutkowy charakter ma występki fałszu materialnego z art. 270 § 1 kk. Jednak zwrócić należy uwagę, że posłużenie się przez J. S. danymi osobowymi D. K., który nigdy wcześniej nie był właścicielem, ani nawet posiadaczem samochodu z przedmiotowej umowy sprzedaży z dnia 20 listopada 2012 r. powodowało utajnienie faktycznego sprzedawcy pojazdu mechanicznego i niepewność co do jego pochodzenia i prawa własności. Takie postępowanie wymagało odpowiednio surowej reakcji karnej również kierując się względami prewencji generalnej. Oskarżony działał przy popełnieniu tego czynu zabronionego umyślnie z zamiarem bezpośrednim kierunkowym i sposób jego działania był odpowiednio przemyślany. Nie zaistniała po stronie podsądnego żadna szczególna motywacja przymuszająca go do podrobienia podpisu na umowie sprzedaży. Wszystkie te okoliczności interpretowane łącznie prowadziły do jednoznacznego wniosku, że stopień społecznej szkodliwości przestępstwa popełnionego przez J. S. nie był niski. Nie można jednak pominąć zupełnie tego, że oskarżony

podrobił jeden dokument i było to jednorazowe działanie. Nie sposób twierdzić w takich okolicznościach, że stopień społecznej szkodliwości był tak duży by uzasadnione było wymierzenie kary aż 8 miesięcy pozbawienia wolności. Przestępstwo z art. 270 § 1 kk zagrożone jest alternatywnie karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Sąd Okręgowy stwierdził, że karą adekwatną do wszystkich okoliczności ocenianego czynu, uwzględniającą stopień winy i społecznej szkodliwości, dotychczasową karalność oskarżonego, a także realizującą wszystkie cele stawiane karze zarówno w zakresie prewencji generalnej jak i indywidualnej będzie kara 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Jednocześnie Sąd II instancji nie zgodził się z obrońcą, że czyn J. S. należało zakwalifikować jako wypadek mniejszej wagi uregulowany w art. 270 § 2a kk. Powyżej zostały zaprezentowane wszystkie okoliczności wpływające na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu jakiego dopuścił się podsądny. W takim przypadku niemożliwe było przyjęcie, że stopień społecznej szkodliwości tego czynu był na tyle niewielki by możliwe było dokonanie zmiany kwalifikacji prawnej czynu na wypadek mniejszej wagi. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było również uzasadnienia dla wymierzenia oskarżonemu jedynie kary grzywny albo sekwencji kar na podstawie art. 37b kk. Mając bowiem na względzie uprzednią wielokrotną karalność J. S. za przestępstwa i jego dotychczasowe skazania na kary izolacyjne należało przyjąć, że w tym przypadku,

<p>jedynie kara pozbawienia wolności (ale w niższym niż przyjął Sąd Rejonowy wymiarze) będzie w stanie zrealizować względem oskarżonego wszystkie stawiane jej cele. Łagodniejsze ukaranie podsądnego mogłoby bowiem wywołać przekonanie, tak u podsądnego bezrefleksyjnego w stosunku do swego postępu, oraz w społeczeństwie, że niepoprawni sprawcy przestępstw, godzący w ochronę wiarygodności dokumentów, nie otrzymują odpowiedniej kary za swoje bezprawne działania.</p>			
<p>Wniosek</p>			
<p>Zmiana zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że na gruncie analizowanej sprawy zachodzi wypadek mniejszej wagi, o którym mowa w art. 270 § 2a kk i wymierzenie oskarżonemu kary grzywny w miejsce orzeczonej kary pozbawienia wolności, ewentualnie wymierzenie oskarżonemu kary grzywny na podstawie art. 270 § 1 kk, w ostateczności kary mieszanej, o której mowa w art. 37b kk</p>	<table> <tr> <td data-bbox="580 904 1026 1408"> <p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p> </td><td data-bbox="1026 904 1481 1408"></td></tr> </table>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>			
<p>Zwiążle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>			
<p>Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia potwierdziła słusność wskazań obrońcy o niewspółmierności orzeczonej kary pozbawienia wolności. Dlatego też Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że obniżył wymierzoną oskarżonemu karę do 4 miesięcy pozbawienia wolności. Jednocześnie Sąd odwoławczy nie dopatrzył się podstaw do przyjęcia, że</p>			

był to wypadek mniejszej wagi ani do wymierzenia podsądnemu łagodniejszej kary tj. grzywny albo kary sekwencyjnej zgodnie z art. 37b kk.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
0.11.	Przedmiot utrzymania w mocy
Poza zmianą zaskarżonego wyroku co do obniżenia wymiaru kary orzeczonej w stosunku do J. S. - zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy (pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego). Postępowanie odwoławcze nie wykazało po stronie Sądu Rejonowego – oprócz niewspółmierności orzeczonej kary zasadniczej – innych uchybień. Brak było także podstaw wskazanych w art. 439, 440 kpk, uzasadniających uchylenie wyroku poza granicami zarzutów i wniosków apelacji. Wobec tego wyrok w tym zakresie został utrzymany w mocy.	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
Kontrola instancyjna potwierdziła zasadność wyroku skazującego oskarżonego J. S. za występki z art. 270 § 1 kk, poza kwestią wymiaru kary zasadniczej dla oskarżonego, co spowodowało, że poza złagodzeniem wymiaru kary przez Sąd odwoławczy, orzeczenie Sądu I instancji zostało utrzymane w mocy.	

0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
0.0.11.	Przedmiot i zakres zmiany
Zaskarżony wyrok został zmieniony w ten sposób, że obniżono wymierzoną oskarżonemu karę do 4 miesięcy pozbawienia wolności.	
Zwięźle o powodach zmiany	
Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia potwierdziła częściowo słuszność zarzutu obrony o niewspółmierności orzeczonej kary zasadniczej. Z uwagi na okoliczności podane szczegółowo w pkt 3.4 niniejszego uzasadnienia, Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego wydał wyrok reformatoryjny, w którym obniżył o połowę wymiar kary orzeczonej w stosunku do J. S., tj. z 8 do 4 miesięcy pozbawienia wolności.	

0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji	
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia	
1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
0.15.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3.	<p>Zgodnie z art. 627 kpk od skazanego w sprawach z oskarżenia publicznego sąd zasądza koszty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego. Zasada ta, wobec treści art. 634 kpk znajduje odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu apelacyjnym.</p> <p>Wobec tego Sąd Okręgowy zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze w całości (co stanowił ryczałt za doręczenie pism w kwocie 20 zł – § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym – t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 663) i wymierzył mu opłatę za obie instancje w kwocie 120 zł, co nastąpiło na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach</p>

	w sprawach karnych; t.j. Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.).
--	---

7. PODPIS
Hanna Bartkowiak